

Мікуліна Є.О.

Ст. V курсу, ФММ, магістр

Національний технічний університет України КПІ

Довгань Л.Є.

канд. економ. наук, професор

Національний технічний університет України "КПІ"

Управління економічною стійкістю підприємства

Анотація. Стаття присвячена виявленню проблем та розробці рекомендацій щодо вдосконалення процесів управління економічною стійкістю підприємства. Проведено теоретичне та практичне вивчення реальних управлінських процесів досліджувального об'єкту. Визначені фактори, що впливають на стан економічної стійкості підприємства, форми і методи управління, що забезпечують ефективний їх вплив на розвиток підприємства.

Anotation. The article is devoted the exposure of problems and development of recommendations in relation to perfection of processes of management economic firmness of pidprieмsta. The theoretical and practical study of the real administrative processes of doslidzhuval'nogo object is conducted. Factors, which influence on the state of economic firmness of enterprise, form and methods managements which provide their effective influence on development of enterprise, are certain.

Ключові слова: управлінська діяльність, стійкість підприємства, забезпечення економічної стійкості.

Вступ. В умовах, коли економіка України стала на шлях інтеграції у світовий економічний простір, багато підприємств відчули на собі вплив від розуміння про необхідність впровадження новітніх форм господарювання. Це, у свою чергу, не могло не відобразитися на результатах їхньої діяльності. Низький рівень стійкості підприємств України негативно відображається на економіці в цілому. Банкрутство навіть одного великого підприємства може мати негативні наслідки для економіки міста, області й країни, які ведуть до неплатежів, уповільнення ділової активності й загостренню соціальних проблем.

Отже, наведені дані свідчать про наявність проблеми в забезпеченні економічної стійкості, у зв'язку з чим, обумовлюють задачу щодо дослідження сутності та змісту стійкості функціонування, визначають її актуальність та практичну значущість.

Дослідження теоретичних та практичних аспектів економічної стійкості підприємства можна зустріти в роботах А.Н.Азріліяна, О.В.Ареф'євої, Д.М.Городинської, А.В.Севастьянова, Г.Станслера, Ю.А.Сімеха, Н.В.Шандової та ін.

Недостатньо дослідженою є проблема економічної стійкості підприємств, що потребує значної уваги і зусиль, враховуючи особливий кризовий стан економіки на даний час.

Постановка задачі. Головною задачею є розробка і реалізація механізму управлінського впливу на процеси забезпечення економічної стійкості підприємства.

Методологія. Методологічною основою магістерської роботи є діалектичний і абстрактно - логічний методи пізнання економічних явищ, об'єктивні закони розвитку ринкової економіки. Теоретичну базу дослідження складають праці класиків економічної науки, сучасних вітчизняних і зарубіжних економістів. Для реалізації поставлених задач дослідження використовуються абстрактно-логічний метод, графічний та метод системного аналізу.

Результати дослідження.

Під економічною стійкістю розглядають комплекс властивостей організаційної, інноваційної, логічної, виробничої, фінансово-кредитної діяльності з урахуванням їх взаємодії і взаємовпливу, а також кількість продукції, що випускається, її новаторські властивості, науково-технічну розвиненість матеріальної бази, стабільність системи ресурсного забезпечення діяльності, розвиненість кадрового та інтелектуального потенціалів, наявність інноваційного менеджменту. Оцінити такий доволі складний показник можна на основі відомих структурних складових економічної стійкості: фінансової, виробничої, кадрової, маркетингової і інвестиційної. Даний підхід враховує широку низку показників в процесі оцінки економічної стійкості, але на основі її кількісного виразу важко аналізувати діяльність підприємства. Це пов'язано з тим, що складові цього індикатора мають різні одиниці вимірювання і різні розмірності, тому для отримання кількісних інтерпретацій цього показника необхідно продовжувати дослідження.

Доцільно визначати економічну стійкість підприємства за допомогою згрупованих показників у блоки зовнішніх, фінансово-економічних, виробничо-економічних параметрів і організаційно-економічних цілей підприємства, що дозволяє більш детально розкрити механізм оцінки організаційної складової досліджуваного явища.

Науковці виділяють наступні типи економічної стійкості: статична, динамічна, структурна і результуюча стійкість траєкторії; стійкість за початковим положенням; стійкість інваріантної множини; стійкість аттрактора або асимптотична стійкість тощо. Наука містить велику кількість формалізацій визначення «стійкості», які залежать від специфіки конкретної системи, та вводяться при аналізі поведінки системи.

Стійкість функціонування повинна розглядатися як стан, при якому підприємство не знаходиться поблизу границь адаптивності, а погроза втрати

його стійкості наростає в міру наближення показників діяльності до граничної зони.

«Економічна стійкість підприємства» – це динамічне, комплексне, складне і багатогранне поняття. Залежно від специфіки конкретної системи воно має багато підходів до визначення та охоплює широке коло об’єктів.

В процесі дослідження економічної стійкості ЗАТ “Алеф Виналь” було вирішено наступні задачі:

- виявлення і класифікація внутрішніх і зовнішніх факторів, що впливають на економічну стійкість підприємства в сучасних умовах;
- обґрунтування системи показників оцінки економічної стійкості підприємств;
- дослідження основних причин кризових явищ в економіці, що впливають на рівень стійкості;
- аналіз невизначеності і ризику в забезпечення економічної стійкості підприємства, використання засобів зниження ризику;
- розробка рекомендацій щодо вибору стратегії економічної стійкості підприємства.

Аналіз економічної стійкості включає аналіз фінансової стійкості підприємства. В роботі проведений аналіз головних показників, що характеризують фінансовий стан підприємства. Виявлено, основні фактори, що впливають на прибуток і рентабельність підприємства. Проаналізовано причини зміни даних факторів, що відбуваються за рахунок:

- Собівартості непорівняної продукції
- Цін на товари і послуги підприємства
- Цін на закупівлю товарно-матеріальних цінностей
- Оцінки основних засобів і капіталовкладень підприємства
- Оплати праці в зв’язку з інфляцією
- Вартості активів підприємства
- Власного капіталу підприємства
- Випуску нової непорівняної продукції

Володіючи інформацією про кожен фактор, що впливає на величину прибутку і рентабельності можна вимірювати вплив інфляції на кожний фактор[3, с. 6-10].

Для оцінки ринкового стану стійкості використано показник рівня стійкості продукції, розрахований за формулами:

$$y = \frac{V_{кр.}}{V_{max}} = \frac{Q_{кр.}}{Q_{max}}$$

$$y = \frac{Z_{пост.}}{Z_{пост.} + \Pi_{max}}$$

$$y = \frac{Z_{пост.}}{V_{max} - Z_{перем.}^{max}}$$

де, $V_{кр.}$, V_{max} - відповідно критичний і максимально можливий об’єм

реалізації в вартісному вираженні;

$Z_{\text{пост.}}$ – постійні витрати;

$Z_{\text{перем.}}^{\text{max}}$ – змінні витрати на виробництво максимально можливого для реалізації об'єму продукції;

P_{max} - прибуток, від реалізації максимального об'єму продукції;

$Q_{\text{кр.}}$, Q_{max} – відповідно критичний і максимально можливий об'єм реалізації в натуральному вираженні.

Економічний зміст даного показника рівня стійкості можна визначити як долю виручки від максимального об'єму реалізації, котрий покриває всі витрати на виробництво і реалізацію критичного об'єму продукції. Чим нижче значення цього показника, тим стійкіша фірма, тим вищий запас її міцності[6, с. 280-282].

Висновки.

Для забезпечення стійкого розвитку підприємства необхідно забезпечити стійке економічне зростання, яке представляє собою здатність господарюючого суб'єкта нарощувати обсяги виробництва і реалізації продукції за умови підвищення ефективності використання наявних ресурсів і зменшення ступеня впливу зовнішніх факторів на умови і параметри діяльності з дотриманням принципів ефективності діяльності. В свою чергу, стійке економічне зростання також повинно визначатися певним набором чинників і умов, за яких ці чинники сприятимуть досягненню цілей підприємства в напрямку стійкого економічного розвитку.

В процесі дослідження управління економічною і фінансовою стійкістю підприємства, на основі аналізу методичних підходів, що характеризують економічну ефективність управлінських рішень, обґрунтована формула розрахунку економічної ефективності управління економічною стійкістю підприємства, визначається як різниця між змінним приростом прибутку, що відноситься на змінену за рахунок управлінського рішення сумму сукупного капіталу підприємства.

Визначено і обґрунтовано систему показників, що характеризують управління фінансовим станом. Виходячи із життєвих циклів підприємства, висунута концепція антикризового управління і обґрунтовано комплекс антикризових стратегій.

Список літератури:

1. Афанасьев В.Т., Урсул А.Д. Об эффективности управления // Вопросы философии. – 1982, № 7. С. 14-15
2. Бернар И., Колли Ж.К. Толковый экономический и финансовый словарь. – М.: Международные отношения, 1994. – Т. 1-2
3. Городинська Д.М. Управління економічною стійкістю підприємств [текст]: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Європ. унів-т. — К., 2006. — 21 с.

4. Тхор С.О. Управління економічною стійкістю підприємства [текст] : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.06.01 / Східноукр. нац. унів-т ім. В.Даля. — Луганськ, 2005. — 18 с.

5. Иванов В.Л. Организация управления экономической устойчивостью предприятия на основе совершенствования его организационной структуры управления [текст] / В.Л.Иванов // М-во образования и науки Украины, Восточноукр. нац. ун-т им. В.Даля. — Луганск, 2007. — 147 с.

6. Костырко Л.А. Диагностика потенциала финансово-экономической устойчивости предприятия [текст] / Л.А.Костырко // М-во образования и науки Украины, Восточноукр. нац. ун-т им. В.Даля. — 2-е изд., перераб. и доп. — Х.: Фактор, 2008. — 327 с.: ил., табл.

7. Иванов В.Л. Управління економічною стійкістю промислових підприємств (на прикладі підприємств машинобудівного комплексу) [текст] / Східноукр. нац. ун-т ім. В.Даля; [Відп. ред. Уманський О.М.] — Луганськ, 2005. — 266 с.